

Skatteetatens erfaringer med ny skattemelding

I 2024 har hele næringslivet levert ny skattemelding. Det har vært en stor milepæl både for virksomhetene, regnskapsførere, revisorer, andre rådgivere – og for Skatteetaten. Vi vil gjerne dele noen av våre erfaringer med dette arbeidet.

Anette Beichmann
Prosjektleder for dialogbasert skattemelding, Skatteetaten

I Norge er det over 790 000 store og små bedrifter som til sammen utgjør norsk næringsliv. Dette er en uensartet masse, og kravene som stilles til selskapene, er svært forskjellige.

Tidligere måtte disse forholde seg til over 60 ulike skjemaer med opp mot 6 500 poster når skattemeldingen skulle fylles ut. Den nye skattemeldingen er både ny og helt sikkert uvant for mange, men på sikt forventer vi at det skal gi store besparelser for næringslivet, og redusere rapporteringsbyrden for norske selskaper.

Hvorfor ble dette gjort?

Fastsetting av skatt på formue og inntekt er en svært viktig del av Skatteetatens arbeid. Samtidig er skatt og avgift viktige politiske virkemidler, som derfor er gjenstand for kontinuerlige endringer.

Skattemeldingen dokumenterer de skattepliktiges egenfastsetting av grunnlaget for direkte skatt og trygdeavgift for om lag 5 mill. lønnstakere og pensjonister, og ca. 790 000 næringsdrivende personer og selskap.

I 2017 ble ny skatteforvaltningslov innført. Med den fikk vi endringer i prosessene hos både de skattepliktige og hos Skatteetaten. Skatteetatens gamle løsninger ble justert, slik at de ikke brøt loven. Samtidig var det et behov for å modernisere løsningene, for

Janne Endal Andersson
Produktleder for skattemeldingen, Skatteetaten

å hente ut gevinster for både næringslivet og Skatteetaten.

Et sentralt element i moderniseringen har vært å koble etatens IT-systemer tettere på næringslivets løsninger, det såkalte økosystemet, for å redusere feil og gjøre det lettere å levere skattemeldingen.

Det ble derfor gjort obligatorisk for alle med næring å levere skattemeldingen på et standardisert digitalt format. I praksis betyr det at de må sende skattemeldingen fra et regnskapssystem eller årsoppgjørssystem.

Dette ble foreslått i 2019, da Skatteetaten sendte ut en høring med forslag til endringer i skatteforvaltningsloven § 8-15. I dag er reglene for levering på standard format regulert i skatteforvaltningsforskriften § 8-2-8, jf. skatteforvaltningsloven § 8-15 første ledd, som ble endret ved endringslov (LOV-2019-12-20-101). Endringen er behandlet i Prop. 1 LS (2019-2020) kap. 15.

Skatteetaten har gjort unntak for enkeltpersonforetak som bare har bokføringsplikt. Denne gruppen kan levere i Skatteetatens portal på skatteetaten.no.

Bedre tilpasset dagens virkelighet – og fremtidige endringer

Den gamle skattemeldingsløsningen var utviklet med utgangspunkt i den papir-

baserte skattemeldingen. Skjemaene som nå er faset ut, er tilpasset den virkeligheten. Blant annet hadde næringsdrivende omfattende opplysningskrav og over 60 skjemaer å forholde seg til. De måtte selv vite hvilke de var pliktige til å levere sammen med skattemeldingen. De skattepliktige gjorde ofte feil som krevde oppfølging og dialog mellom Skatteetaten og de skattepliktige, etter at skattemeldingen var levert. De gamle løsningene var også til dels basert på teknologi som ikke lenger har leverandørstøtte.

De gamle løsningene hadde i tillegg svak støtte for utenlandsforhold. Det er stadig flere som har utenlandsforhold, fra å eie en feriebolig i utlandet til at næring drives på tvers av landegrensene. Flere utlendinger driver delvis i Norge, og flere kommer på kortere arbeidskontrakter. De nye løsningene har derfor lagt til grunn at utenlandsforhold er en del av «normalen», og bygget det inn i alle prosesser.

Med de nye løsningene har vi frigjort oss fra papirskjemaene. Vi har prøvd å rydde opp i innsamlet informasjonsmengde, og i tillegg har vi gjort det enklere å justere løsningen fremover for å implementere skatteendringer når Stortinget vedtar slike.

Det er viktig å fremheve at dagens teknologi muliggjør individuell veiledning og dialog med den skattepliktige, og ikke minst en individualisering av skattemeldingen. Det betyr at de skattepliktige bare må forholde seg til de skatteforholdene som er relevante for dem.

Dialog i forkant – ikke i etterkant

Gjennom dialogfunksjoner får de skattepliktige tilpasset veiledning ved utfylling og tilbakemeldinger allerede ved levering, noe som gir færre feil i skattemeldingen. Dette styrker de skattepliktiges rettsikkerhet, bedrer kvaliteten på innholdet i skattemeldingen og reduserer Skatteetatens ressursbruk på kontroll og endringer. Dette frigjør ressurser til tyngre kontrollarbeid.

Det er utviklet åtte forskjellige typer veiledning (dulter). For inntektsår 2022, i 2023, var det satt opp 480 forskjellige veiledninger som ble utløst mer enn to millioner ganger. 349 av disse var for lønnstagere og pensjonister, og 131 av dem var for næring. Tall for inntektsåret 2023 er ikke klare, men det er laget flere spesielt for næringssegmentet.

De fleste dulter for næring var rettet mot enkeltpersonforetak for 2022, og noen treffer både lønnstagere og pensjonister, og enkeltpersonforetak. 40 prosent av alle som åpnet sin skattemelding, var i målgruppen for minst én dult det året.

Vi ser to tydelige effekter av dette.

- Dulting gir økt proveny, og
- Brutto proveny er dobbelt så stort som netto proveny.

Det vil i praksis si at Skatteetaten med dette grepet sørger for at du ikke glemmer fradrag du har krav på, og samtidig minner deg om inntekter du ikke har fylt ut korrekt.

Den nye valideringsløsningen er også en viktig brikke. Denne gir oss mulighet til å få en riktigere egenfastsetting og dermed redusere behovet for tidkrevende oppfølging etter at skattemeldingen er levert.

Valideringstjenesten tilbyr de skattepliktige å utføre de samme kontrollene som uansett blir gjennomført ved innsending. Format og beregninger er en sentral del av de kontrollene som utføres. Via denne tjenesten formidles individuell veiledning basert på skatteforholdene i den enkelte skattemelding ut i sluttbrukersystemet de bruker til å levere skattemeldingen. På den måten får de tilbakemeldinger og kan rette før de sender inn, og slipper tidkrevende oppfølging i etterkant.

Vi skal bruke det vi allerede vet

En sentral driver for prosjektet som har jobbet med fornying av skattemeldingen, var forenkling for næringslivet. Opplysningskravene for næringslivet er redusert som følge av en grundig rydding i informasjonselementene, og mer gjenbruk av informasjon. Den nye skattemeldingen gjør at flere opplysninger er tilgjengelige allerede ved utfylling.

Fra begynnelsen av 90-tallet har vi forhåndsutfylt informasjon for lønns-takere og pensjonister. Vi samler nå inn over 60 millioner opplysninger fra over 60 000 virksomheter. Opplysningene kommer fra banker, fagforeninger, NAV, arbeidsgivere, barnehager også videre.

Det nye er at vi i Skatteetaten nå gjenbraker informasjon vi har om næringslivet. Vi har begynt å dele informasjon med selskapene som de trenger i sin utfylling av skattemeldingen. De må selv ta stilling til om de vil bruke det vi deler med dem, men vi deler det på en slik måte at det skal bli lettere å få dette riktig ført i skattemeldingen. Den informasjonen vi deler pr. nå er:

- Fremførbart underskudd – her ble det ofte feil i gammel løsning.
- Norske verdipapirer fra aksjonærregisteret og VPS – dette har vært tidkrevende å fylle ut riktig.
- Godkjente forskningsprosjekter i SkatteFUNN-ordningen (FoU). Dette er informasjon vi hentet fra Forskningsrådet for første gang i fjor, for å dele og bistå med korrekt utfylling.

- Deltageropplysninger. Det aller beste her er om selskapet med deltagerfastsetting leverer før deltagerne. Da kommer dette riktig inn før deltager skal levere sin skattemelding. Kommer den etterpå, vil informasjonen komme som en utvidet veiledning, og deltageren må egenfastsette på nytt for å få det med. Dette gjelder også for norsk-kontrollerte utenlandske selskaper (NOKUS).
- I år ble grunnrente på havbruk innført. I den forbindelse forhåndsutfylte vi produksjonsavgiften, som er en særavgift. Denne ble prioritert for å bidra til at den ble riktig fylt ut fra start.

Analyser viser at dersom alle upersonlige hadde brukt ny skattemelding i fjor eller i år, ville cirka halvparten av dem fått en eller flere opplysninger forhåndsutfylt, og at trenden er økende.

Et nytt perspektiv

Den nye skattemeldingen har tatt utgangspunkt i regnskapsoppstillingen, og det har vært lagt vekt på å organisere den nye skattemeldingen og nærings-spesifikasjonen ut fra den skattepliktiges perspektiv.

Ved omleggingen er det blitt ryddet i informasjonselementene, og det er generelt lagt inn mye mer beregningsstøtte på kryss og tvers i løsningen. Dette vil gi god effekt for alle skattepliktige, men særskatteområdene vil ha spesielt stor effekt av økt beregningsstøtte.

Alle starter med å laste ned siste gjeldende utkast. Det gjør det mulig å bytte systemleverandør, og enkelt få tak i tidligere års skattemeldinger i nytt system. Dette forenkler bytte av regnskapsfører og revisor.

Videre er det laget en tilsvars løsning for både personlig og upersonlig skattepliktige. Det gir dem lett tilgang og oversikt over all korrespondanse med Skatteetaten. De kan lese våre brev og laste opp sine tilsvarende som vedlegg i løsningen.

Skattepliktig bidrar på denne måten til å journalføre sitt svar, noe som sparer

interne ressurser. For skattepliktige som benytter denne løsningen, oppleves kommunikasjonen som bedre, mer oversiktlig og behandlingstiden blir redusert. Videre kan skattepliktige svare med å akseptere vårt varsel, og da forseres saksbehandlingstiden ytterligere. Dette vil de ønske når resultatet er en utbetaling til dem.

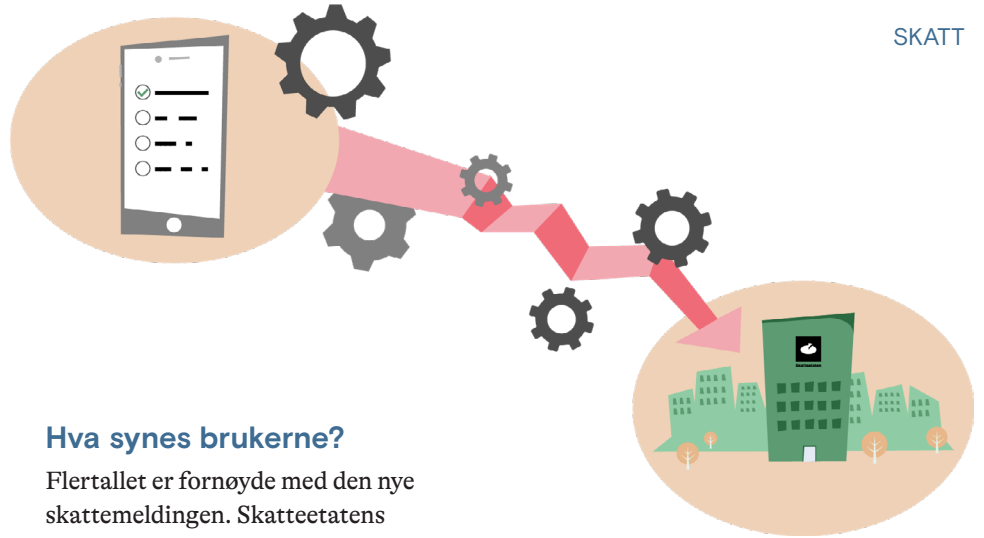
Hva har vi lært så langt?

Utviklingen av ny skattemelding for næringslivet er gjort i tett samarbeid med interesseforeninger som Regnskap Norge, Revisorforeningen og Økonomiforbundet, og med leverandører av regnskapssystemer og årsoppgjørprogrammer. Dette har ikke vært friksjonsfritt. Spesielt for inntektsåret 2022 opplevde vi at det var utfordringer med skattemeldingen. De som spesielt ble rammet, var enkeltpersonforetak som har løsninger som benytter en kombinasjon av innsending fra regnskapssystem og levering på skatteetaten.no. Her erfarte vi at løsningen hadde forbedringspotensial, og vi tok med oss dette inn i forbedringsarbeidet vårt. For inntektsåret 2023 opplevde vi at det var en stor forbedring for denne gruppen.

I tillegg til omstillingen hos Skatteetaten er det flere systemleverandører som samtidig skriver om sine systemer til helt nye løsninger. Dette har ført til at det har blitt flere lag med omstillinger knyttet til den nye skattemeldingen. Vi har god dialog med leverandørene og opplever at sluttbrukersystemene nå har stabile løsninger. Derfor har vi god tro på at prosessen vil flyte stadig bedre de kommende årene.

Skatteetaten får kontinuerlig tilbakemeldinger om hva vi bør jobbe med. Vi retter feil fortløpende og gjør forbedringer i løsningen vår, slik at den skal bli stadig bedre. Dette gjorde vi i fjor, vi gjorde det i år, og vi fortsetter neste år.

Den viktigste lærdommen vi har gjort oss, er likevel at dette var mer omfattende enn mange hadde trodd. Det har vært krevende for både systemleverandører, regnskapsførere og revisorer.

Hva synes brukerne?

Flertallet er fornøyd med den nye skattemeldingen. Skatteetatens undersøkelser viser at 73 prosent svarer at de er fornøyd. Det er de som kun leverer for egen virksomhet, som er mest fornøyd (79 %), mens profesjonelle som revisorer og regnskapsførere er noe mindre fornøyd. Her er i overkant av 2/3 fornøyd med ny skattemelding.

Foreløpige tall viser at skattemeldingen oppleves som mindre tidkrevende enn tidligere for flertallet, særlig de som leverer for egen virksomhet. Samtidig er det noen grupper som mener at det er mer tidkrevende nå enn før. Det gjelder blant annet en del revisorer.

Den samme trenden ser vi også på andre områder. 48 % opplever den nye skattemeldingen som enklere å bruke, spesielt de som leverer for egen virksomhet, mens ca. 1/3 av de profesjonelle opplever den som vanskeligere. Overgangen fra RF-skjema til tema har delt brukerne på omtrent samme måte.

Både innføring av forhåndsutfylte opplysninger og veiledning/merknader i skattemeldingen blir mottatt til dels svært godt av små bedrifter, som mener prosessen dermed blir enklere.

Noen av grunnene til at bedrifter er misfornøyd, er tekniske feil, manglende tilpasning av programvare og brukervennlighet. Det er flere som opplever at skattemeldingen er mindre oversiktlig enn tidligere, spesielt på grunn av overgangen fra et skjemabasert system de kunne godt, til et nytt temabasert system som er ukjent. Dette gjør det vanskeligere å få kontroll på tall og sammenhenger.

På den andre siden er det flere som er svært positive til den digitale

integrasjonen og automatiseringen. Mange opplever det som enklere fordi de kan levere skattemeldingen direkte fra regnskapssystemet. Systemet gjør mye av arbeidet automatisk, de fyller inn opplysninger, og leverer med få tastetrykk.

Vi ser altså et bilde av både misfornøyd og fornøyd brukere. Samtidig peker mange på en frustrasjon over endringene, men uttrykker også forventning om at det blir bedre med erfaring og tilvenning.

Hva skjer videre?

Den nye skattemeldingen er lansert for alle, og den vil fortsatt videreutvikles og forbedres i årene som kommer.

Det er viktig å påpeke at skattemeldingen og tilhørende saksbehandling for de fleste særskatteområdene er levert som første versjon, til bruk for fastsetting av inntektsår 2023. Basert på første års læring vil det alltid være behov for videreutvikling.

Fremover vil vi kontinuerlig vurdere om det er andre opplysninger vi kan dele og forhåndsutfylle i skattemeldingen, for å forenkle ytterligere.

Det viktigste med den nye skattemeldingen er imidlertid at vi har mye bedre muligheter til å rette feil raskt, og å gjøre endringer der vi ser at det er behov for det, enten det er for å implementere regelenendringer eller det er for å forbedre løsningen etter innspill fra våre brukere.